herpy

GEKONY

Mossy leaf-tailed gecko

Uroplatus sikorae

Średniej wielkości gekon liściogonowy, którego skóra wygląda jak kora porośnięta mchem i porostami. W dzień wisi głową w dół na pniu w lesie deszczowym Madagaskaru i niemal nie da się go dostrzec. Jest mniejszy od swoich dużych krewnych, ale równie wrażliwy na wysoką temperaturę i suszę, dlatego najlepiej sprawdzi się w rękach doświadczonego hodowcy.

Rodzina: Gekkonidae Dawna nazwa: *Uroplatus fimbriatus sikorae*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**15-20 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**10-30 g**
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**21-25 °C**
Temperatura w nocy	**16-21 °C**
Wilgotność	**60-100%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**60-120 dni** przy 20-25 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Uroplatus sikorae to mistrz kamuflażu na tle mchu. Skóra jest szarobrązowa do czarnej lub zielonobrązowa, z rysunkiem naśladującym korę aż po porosty i mech. Wzdłuż ciała, kończyn i głowy biegną fałdy skórne, które gekon w dzień przyciska do pnia, dzięki czemu znikają cienie, a sylwetka staje się niemal niewidoczna. Oczy są duże i pozbawione powiek, z żółtą tęczówką i pionową źrenicą, a ogon jest płaski i ma kształt liścia. Gekon potrafi też w niewielkim stopniu zmieniać barwę w zależności od podłoża.

Gatunek jest mniejszy od dużych krewnych *Uroplatus fimbriatus* i *U. henkeli*. Dorosłe osobniki osiągają około 15-20 cm długości razem z ogonem i ważą mniej więcej 10-30 g. Jest to długość całkowita, choć wymiar ten bywa czasem podawany jako długość od pyska do nasady ogona.

Gatunek został opisany przez niemieckiego zoologa Oskara Boettgera, a opis opublikowano w 1913 roku, trzy lata po jego śmierci. Nazwę nadano na cześć austriackiego kolekcjonera Franza Sikory, który badał Madagaskar. Przez długi czas gatunek uważano za podgatunek *Uroplatus fimbriatus*. Należy do grupy dużych gekonów liściogonowych, razem m.in. z *Uroplatus fimbriatus*, *Uroplatus giganteus* i *Uroplatus henkeli*.

Blisko spokrewniony *Uroplatus sameiti* był wcześniej uznawany za podgatunek i często jest sprzedawany pod tą samą nazwą. Rozróżniano je po barwie wnętrza jamy gębowej, ciemnej u *U. sikorae* i jasnej u *U. sameiti*, ale niektóre *U. sikorae* również mają jasną jamę gębową, więc barwa ta nie jest pewną cechą rozpoznawczą. Kompleks gatunkowy wymaga rewizji taksonomicznej i prawdopodobnie obejmuje kilka nieopisanych gatunków, dlatego przy zakupie pytaj o miejsce pochodzenia.

To cichy i płochliwy gekon, którego głównie się obserwuje. Jest znacznie mniej odporny niż np. *Correlophus ciliatus*, a wiele zwierząt w handlu nadal pochodzi z odłowu. To jeden z powodów, dla których gatunek wymaga doświadczenia.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Gatunek występuje wyłącznie na Madagaskarze, w lasach deszczowych we wschodniej i środkowej części wyspy. Jest znany m.in. z lasu Analamazaotra koło Andasibe i z rezerwatu Vohimana, a stwierdzono go również w Parku Narodowym Montagne d'Ambre na północy Madagaskaru.

IUCN klasyfikuje gatunek jako najmniejszej troski (LC), ale wylesianie stanowi na Madagaskarze poważne zagrożenie, a zwierzęta są także odławiane na potrzeby handlu. Dokładne granice zasięgu są niepewne właśnie dlatego, że kompleks gatunkowy nie został ostatecznie wyjaśniony.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

ŚRODOWISKO

Gekon zamieszkuje pierwotne i wtórne lasy deszczowe, zwłaszcza górskie lasy na średnich wysokościach. W dzień odpoczywa głową w dół, przyciśnięty do kory pnia, a nocą poluje na owady, ślimaki i inne drobne zwierzęta.

Klimat we wschodnich lasach jest wilgotny przez cały rok, a w lasach położonych wyżej nie jest tak ciepło, jak można by sądzić. Gekon przebywa ponadto w cieniu pod koronami drzew. Dlatego terrarium powinno być umiarkowanie ciepłe, około 21-25 °C w dzień, z chłodnymi nocami i wilgotnością powietrza bliską 100 % w nocy.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Parę również można trzymać w terrarium tej wielkości, ale większe zapewnia więcej spokoju i lepszy gradient temperatur. Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna, ponieważ gekon żyje na pniach.

Urządź terrarium pionowymi gałęziami, korą korkową i korzeniami różnej grubości, tak aby gekon mógł siedzieć głową w dół jak w naturze. Żywe rośliny, takie jak bromelie i epipremnum, dają schronienie i utrzymują wilgoć. Kryjówki są zbędne, ponieważ gekon ukrywa się, upodabniając się do kory, a nie wchodząc do schronienia.

Jako podłoże sprawdza się włókno kokosowe lub ziemia bez nawozów, najlepiej zmieszane ze sphagnum, aby lepiej trzymało wilgoć. Unikaj ściółki z cedru i sosny, która wydziela drażniące opary. Terrarium musi mieć siatkowe otwory, żeby powietrze nie stało w miejscu, ale nie tyle siatki, by uciekała wilgoć. Samców nie wolno trzymać razem, a doświadczeń z trzymaniem kilku samic razem jest niewiele.

TEMPERATURA

Gatunek jest wrażliwy na wysoką temperaturę. W dzień powinno być 21-25 °C, a w nocy 16-21 °C. Temperatura nie może przez dłuższy czas przekraczać 25 °C, a powyżej 27 °C jest niebezpiecznie.

Nie powinno być żadnego miejsca wygrzewania, a w pokoju o zwykłej temperaturze lampa grzewcza jest zbędna. Zadbaj natomiast o to, by terrarium nie stało w słońcu ani przy kaloryferze. W upalne letnie dni chłodzenie jest ważniejsze niż ogrzewanie.

Spadek temperatury w nocy jest normalny, a sezonowa zmienność z nieco chłodniejszymi nocami zimą jest ważna, zwłaszcza dla zwierząt przeznaczonych do rozrodu. Mierz temperaturę dwoma termometrami cyfrowymi, jednym na górze i jednym na dole.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka: około 60-80 % w dzień i bliska 100 % w nocy. Zraszaj obficie każdego wieczoru, a najlepiej również rano, łącznie 2-3 razy dziennie, i utrzymuj podłoże wilgotne, ale nie mokre.

Gekon pije krople z liści i gałęzi, ale mimo to postaw miskę ze świeżą wodą. Wilgoć nie może stać w miejscu, więc wentylacja musi być na tyle dobra, by rośliny i pnie mogły w ciągu dnia trochę przeschnąć. Higrometr jest niezbędny, a automatyczny system zraszający bardzo pomaga.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek prowadzi nocny tryb życia i żyje w cieniu, więc potrzebuje niewiele UVB. Zalecane jest jednak słabe oświetlenie UVB, np. świetlówka T5 5 %, ponieważ zapewnia wyraźny rytm dobowy i wspomaga metabolizm witaminy D3. Utrzymuj poziom UV w strefie Fergusona 1 i zadbaj, aby gekon zawsze mógł schronić się w cieniu. U większego *Uroplatus henkeli* indeks UV może sięgać do 3 tuż pod lampą, ale dla tego mniejszego gatunku z cienistego lasu strefa 1 w zupełności wystarcza.

Używaj programatora czasowego, aby dzień miał stałą długość, zwykle 10-12 godzin. Oświetlenie nie może nagrzewać terrarium powyżej 24-25 °C. W nocy musi być całkowicie ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gekon żywi się żywymi ofiarami: świerszczami, karaczanami dubia, szarańczą, jedwabnikami, gąsienicami motyli, a chętnie także małymi ślimakami, które szczególnie lubią samice. Używaj ślimaków z hodowli, nie dzikich, które mogą przenosić trucizny i pasożyty. Ofiara nie może być szersza niż odstęp między oczami gekona. Dorosłe zwierzęta karmi się co drugi dzień.

Raz w tygodniu oprósz pokarm wapnem z witaminą D3 i stosuj naprzemiennie wapno i multiwitaminę. Samice w rozrodzie potrzebują dodatkowego wapnia, a ich woreczki wapniowe, małe białe woreczki na szyi, powinny być widoczne i dobrze wypełnione. Ilość zależy od zwierzęcia, więc obserwuj jego wagę i kondycję i dostosowuj się do nich.

Młode karmi się małymi świerszczami o długości ok. 6 mm trzy do czterech razy w tygodniu, a przez pierwsze tygodnie pokarm oprósza się wapnem przy każdym karmieniu.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gekon jest cichy i skryty. W dzień siedzi nieruchomo, a nocą staje się aktywny. Nie nadaje się do codziennego brania na ręce, ponieważ stres obniża apetyt i osłabia odporność, a do tego może odrzucić ogon. Jeśli musisz go wziąć na ręce, rób to krótko i pozwól mu przechodzić z ręki do ręki.

Samców nie wolno trzymać razem, ponieważ walczą. Para może się sprawdzić w przestronnym terrarium. Z małymi grupami doświadczeń jest niewiele. Gatunek jest więc mniej zgodny niż *Uroplatus henkeli*. Zwierzęta z odłowu są często płochliwe i potrzebują spokoju, aby się zaaklimatyzować.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po zgrubieniach hemipenisów u nasady ogona i porach przedkloakalnych, gdy zwierzęta są wystarczająco duże. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest znany. Płeć jest determinowana chromosomowo, a w całym rodzaju samce mają prawdopodobnie układ ZZ, a samice ZW.

Samica przeznaczona do rozrodu musi być w pełni wyrośnięta, w dobrej kondycji i mieć widoczne woreczki wapniowe. Wiele zwierząt w handlu pochodzi z odłowu i przybywa już zapłodnionych, więc młode częściej pochodzą od świeżo kupionej samicy niż z planowanego rozrodu.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja i cykl rozrodczy w niewoli są słabo poznane. Zanim połączysz zwierzęta, zapewnij im okres chłodzenia z nocnymi temperaturami około 18-21 °C. Samca wpuszcza się do samicy i wyjmuje ponownie, gdy kopulacja zostanie zaobserwowana.

Kontroluj wagę samicy. Rozród mocno ją wyczerpuje, a niedobór wapnia po złożeniu jaj może być śmiertelny, więc przez cały sezon musi dostawać dużo pokarmu i wapnia.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jaja w warstwie liści lub w podłożu i nie opiekuje się nimi. Jak u reszty rodzaju zniesienie składa się zwykle z dwóch jaj, a czasem tylko z jednego. Jaja są białe, okrągłe i mają niecałe 2 cm średnicy. Zapłodnione jaja pozostają jędrne i białe, natomiast niezapłodnione żółkną i miękną.

Między zniesieniami mija prawdopodobnie 15-30 dni. Postaw w terrarium pojemnik z wilgotnym włóknem kokosowym lub sphagnum, aby samica miała gdzie złożyć jaja, i sprawdzaj każdego ranka, czy są jaja, bo łatwo je przeoczyć.

INKUBACJA

Jaja umieszcza się w małym pojemniku z wilgotnym włóknem kokosowym, sphagnum lub perlitem i nigdy nie mogą leżeć w wodzie. Utrzymuj temperaturę 20-25 °C i unikaj wszystkiego powyżej 25-26 °C. Wilgotność powietrza musi być wysoka, ale na jajach nie mogą zbierać się krople wody.

Wyklucie następuje po 60-90 dniach, czasem dopiero po 120 dniach. U *Uroplatus henkeli* może to trwać 100-230 dni, więc w obrębie rodzaju możliwe są bardzo długie inkubacje. Bądź cierpliwy, zanim zrezygnujesz z jaja. Nie wiadomo, jak temperatura wpływa na wyklucie. U *Uroplatus lineatus* jaja wykluwają się lepiej, gdy samice mają dostęp do światła UVB, ale u tego gatunku tego nie wykazano.

ODCHÓW MŁODYCH

Trzymaj młode pojedynczo w małym pojemniku lub mini terrarium o pojemności ok. 5-20 litrów, z ręcznikiem papierowym lub sphagnum jako podłożem, kilkoma pionowymi gałązkami i małymi roślinami. Temperatura powinna wynosić około 21-22 °C, a wilgotność powietrza 80-85 %. Młode źle znoszą wysoką temperaturę.

Podawaj małe świerszcze o długości ok. 6 mm, oprószone wapnem przy każdym karmieniu przez pierwsze 20-30 dni, a następnie dwa razy w tygodniu. Młode mogą mieć problemy z linieniem. W takim przypadku umieść je na 20-30 minut w małym pojemniku z wilgotnym ręcznikiem papierowym i ostrożnie usuń resztki wylinki. Tempo wzrostu nie jest znane.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

Zdrowie i częste błędy

Gatunek jest bardziej wrażliwy niż większość gekonów, a większość problemów wynika z przegrzania, suszy lub niewłaściwego żywienia. Typowe błędy to:

- Temperatura powyżej ok. 27 °C, która stresuje zwierzę i może być śmiertelna. Górna granica leży między 25 a 27 °C.
- Zbyt niska wilgotność, prowadząca do problemów z linieniem, zwłaszcza u młodych.
- Niedobór wapnia, szczególnie u samic po złożeniu jaj, który może skończyć się drgawkami i śmiercią. Stosuj wapno z D3 i obserwuj woreczki wapniowe.
- Pasożyty u zwierząt z odłowu. Utrzymuj terrarium w czystości i zleć badanie próbki kału u weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów.
- Stale mokre podłoże bez wymiany powietrza, co prowadzi do pleśni i grzybów.
- Stres spowodowany zbyt częstym braniem na ręce.

Zdrowe zwierzę jest dobrze odżywione, ma czyste oczy i spokojnie wisi na swoim pniu. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, nie je przez kilka tygodni, wydaje się osowiały lub nie może zrzucić wylinki.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.